

Foto Bert Leenders

Thema: Ruimtelijk domein

WINDVERKENNING RES ALBLASSERWAARD

ONDERZOEKSRAPPORT

SEPTEMBER 2023

INLEIDING

De gemeenteraden van Gorinchem en Molenlanden hebben gezamenlijk een reeks richtlijnen vastgesteld om mogelijke locaties voor windturbines in de regio Alblasserwaard te verkennen. Een cruciaal uitgangspunt hierbij is het belang van participatie van inwoners, bedrijven en belanghebbenden bij het onderzoek naar deze locaties.

Een integraal onderdeel van deze participatieve aanpak is het uitvoeren van een uitgebreide enquête onder de inwoners van de regio om hun meningen over windturbineplaatsing te peilen. Dit onderzoek streeft naar een zo nauwkeurig mogelijk beeld van de diverse standpunten rondom dit vraagstuk, waarbij representativiteit als kernwaarde geldt. Bovendien wordt gestreefd naar diepgaande inzichten binnen verschillende doelgroepen.

Onderzoeks- en participatiebureau Invior is gevraagd het onderzoek uit te voeren. De resultaten ervan zijn samengevat in dit rapport, waarbij zowel grafische weergaven als tekstuele analyses van de bevindingen zijn opgenomen.

Molenlanden
Gemeente Gorinchem

Windverkenning Alblasserwaard

Windturbines dichtbij rijks-, provinciale of waterwegen

6. Wat zijn, naast de wettelijke normen, volgens u de belangrijkste uitgangspunten bij het opwekken van energie met windturbines? Maak uw persoonlijke top 3.
(Door op de vierkantjes te klikken kunt u een top 3 maken. Plaats een 1 bij het belangrijkste uitgangspunt en een 2 bij het op één na belangrijkste uitgangspunt etc.)

- Natuur- en recreatiegebieden creëren, verbeteren of in stand houden
- Windturbines slim bij elkaar plaatsen
- Windturbines dichtbij grote bedrijven
- Overlast verminderen
- Goedkope lokale stroom
- Lokale werkgelegenheid bevorderen
- Inwoners zo veel mogelijk laten delen in de opbrengst
- Direct aanwonenden die veel last hebben van windturbines laten delen in de winst
- Rekening houden met beoogde gebiedsontwikkelingen
- Voldoende afstand houden van historische gebouwen en plekken
- Windturbines dichtbij rijks-, provinciale of waterwegen
- Iets anders, namelijk:
- Weet niet

7. Aan welk van onderstaand genoemde opties geeft u de voorkeur voor wat betreft de spreiding van deze 6 tot 10 windturbines in de Alblasserwaard?

- Alle windturbines gegroepeerd op één locatie
- Kleinere sets van windturbines verspreid over twee of drie locaties
- Geen voorkeur
- Weet niet

INHOUDSOPGAVE

▶	<u>SAMENVATTING</u>	<u>4</u>
▶	<u>REGIONALE ENERGIESTRATEGIE (RES) ALBLASSERWAARD</u>	<u>5</u>
	▶ <u>DUURZAME ENERGIEOPWEKKING</u>	<u>6</u>
	▶ <u>DE WINDVERKENNING</u>	<u>8</u>
	▶ <u>BETROKKENHEID</u>	<u>16</u>
▶	<u>BIJLAGEN</u>	<u>20</u>
	▶ <u>RESPONSVERANTWOORDING</u>	<u>21</u>
	▶ <u>DEELNAME BUITEN DE ALBLASSERWAARD</u>	<u>23</u>
	▶ <u>OVER INVIOOR</u>	<u>24</u>

SAMENVATTING

DUURZAME ENERGIEOPWEKKING

- ▶ Een ruime meerderheid van de inwoners van de Alblasserwaard stemt ermee in dat de overstap naar duurzame energieopwekking wordt gemaakt of vindt dit zelfs belangrijk. Eén op de zes is tegenstander van de overstap.
- ▶ Hoewel in beide gemeentes een ruime meerderheid positief staat tegenover duurzame energieopwekking, zien we dat het aandeel in de gemeente Molenlanden kleiner is dan in de gemeente Gorinchem. In Molenlanden zijn juist relatief meer tegenstanders van de overstap.

DE WINDVERKENNING

- ▶ De eerste associatie met windturbines is uiteenlopend. Thema's die het vaakst terugkomen zijn:
 - ▶ **Energieproductie**
 - ▶ **Lelikheden en horizonvervuiling**
 - ▶ **Geluidsoverlast**
 - ▶ **Milieueffecten**
 - ▶ **Plaatsing**
- ▶ Op de vraag welke uitgangspunten naast de wettelijke normen het belangrijkste zijn bij het opwekken van energie met windturbines wordt zeer uiteenlopend geantwoord.
 - ▶ **Overlast verminderen** wordt niet het vaakst genoemd, gevolgd door:
 - ▶ **Windturbines slim bij elkaar plaatsen**
 - ▶ **Windturbines dichtbij grote bedrijven**
 - ▶ **Windturbines dichtbij rijks-, provinciale of waterwegen**
 - ▶ **Natuur- en recreatiegebieden creëren, verbeteren of in stand houden**
- ▶ Van de inwoners van de Alblasserwaard geeft iets minder dan de helft aan het liefst alle windturbines gegroepeerd op één locatie te zien. Een kwart geeft de voorkeur aan spreiding over twee of drie locaties en de rest heeft geen voorkeur of weet het niet.
- ▶ Vooral bedrijventerreinen en, in iets mindere mate, langs infrastructuur zoals wegen, dijken en rivieren worden vaak genoemd als goede typen locaties om windturbines te plaatsen.

BETROKKENHEID

- ▶ Vooral de digitale nieuwsbrief en de gemeentepagina in de huis-aan-huis bladen worden vaak genoemd als gewenste informatiebronnen voor de plannen voor en voortgang van windenergie.
- ▶ Ongeveer drie op de tien inwoners wil op enige wijze actief betrokken worden bij de planvorming en/of financiële participatie:
 - ▶ 15% (van alle inwoners) wil **meepraten/ meedenken over de manier waarop bewoners kunnen profiteren van de energie-initiatieven**
 - ▶ 13% wil **actief betrokken worden bij het inspraaktraject** en
 - ▶ 9% is geïnteresseerd om **financieel deel te nemen**.

Regionale Energiestrategie (RES) Alblasserwaard

“Eind dit jaar wil de politiek zicht hebben op mogelijk nieuwe locaties voor windmolens. De gemeenteraden van Gorinchem en Molenlanden, het rijk, Waterschap Rivierenland en de provincie Zuid-Holland hebben dit afgesproken, na eerdere besluiten dat de locaties bij Avelingen en A15 Oost niet wenselijk waren. De gemeenteraden van Gorinchem en Molenlanden en de provincie Zuid-Holland hebben uitgangspunten voor nieuwe windlocaties vastgesteld.

Om een goed besluit te kunnen nemen, willen we graag weten welke uitgangspunten voor u belangrijk zijn. De resultaten van deze enquête worden gebruikt om een advies te geven aan de bestuurders. Dit advies bevat een shortlist met mogelijke nieuwe locaties voor windturbines in Gorinchem en Molenlanden, die in 2024 verder worden onderzocht, samen met inwoners. Uw mening heeft invloed op hoe we de verschillende punten beoordelen die gebruikt worden om deze shortlist te maken. Dit totale onderzoekstraject noemen we de windverkenning.*

NB: Het samenwerkingsverband van de verschillende overheden wordt de Regionale energiestrategie (RES) Alblasserwaard genoemd. De RES Alblasserwaard zet naast windenergie ook in op andere vormen van energiewinning, zoals zonne-energie. Deze vragenlijst heeft echter windenergie als onderwerp.

** Met een shortlist bedoelen we de lijst van mogelijke locaties voor windenergie die overblijft en die worden opgenomen in het voorstel aan de politiek.“*

Duurzame energieopwekking

“Voordat we u vragen naar uw mening over de windverkenning, willen we u graag kort vragen naar uw algemene houding ten opzichte van de overstap die we als samenleving maken naar duurzame energieopwekking.

Duurzame energieopwekking betekent het produceren van elektriciteit en warmte uit hernieuwbare bronnen zoals zon, wind, waterkracht en geothermische energie. Deze bronnen raken niet op en veroorzaken geen schade aan het milieu door broeikasgasemissies, waardoor het een milieuvriendelijkere en duurzamere energievoorziening mogelijk maakt ter vervanging van fossiele brandstoffen.”

STANDPUNT MET BETREKKING TOT DUURZAME ENERGIEOPWEKKING

Een ruime meerderheid van de inwoners van de Alblasserwaard vindt het prima of zelfs belangrijk dat de overstap naar duurzame energieopwekking wordt gemaakt. Ongeveer één op de zes is tegenstander van de overstap.

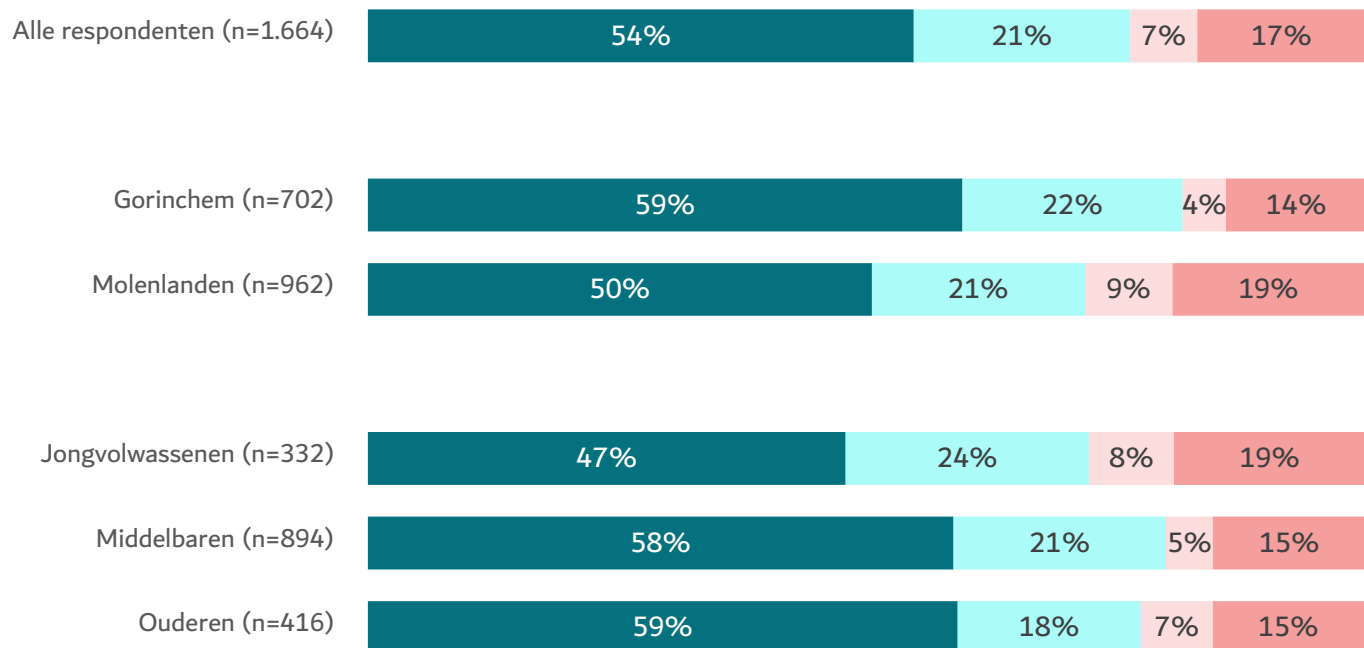
Van de inwoners van de Alblasserwaard is 54% van mening dat de overstap naar duurzame energieopwekking belangrijk is en nog eens 21% vindt de overstap prima, maar houdt zich er verder niet zo mee bezig. 17% is tegenstander van de overstap.

GEMEENTES

Hoewel in beide gemeentes een ruime meerderheid positief staat tegenover duurzame energieopwekking, zien we dat het aandeel in de gemeente Molenlanden kleiner is dan in de gemeente Gorinchem. In Molenlanden zijn juist relatief meer tegenstanders van de overstap.

LEEFTIJDGROEPEN

Jongvolwassenen staan iets minder vaak positief tegenover de overstap dan middelbaren en ouderen en juist iets vaker negatief.

- Ik vind het belangrijk dat we deze overstap maken
- Ik vind het prima dat we deze overstap maken, maar ik houd me er verder niet zo mee bezig
- Van mij hoeft de overstap niet zo nodig, maar ik maak me er ook niet zo druk over
- Ik ben tegenstander van deze overstap
- Ik heb hier geen mening over

Foto Bert Leenders

De windverkenning

“Een windturbine is een hoge, grote constructie met wieken die draaien door de kracht van de wind. Hierdoor wordt mechanische energie omgezet in elektriciteit. Het wordt gebruikt als een milieuvriendelijke manier om energie op te wekken uit de natuurlijke windkracht. Windturbines worden ook wel 'windmolens' genoemd.”

EERSTE ASSOCIATIE BIJ TERM WINDTURBINES

De eerste associatie met windturbines is uiteenlopend. Thema's die het vaakst terugkomen zijn 'energieproductie', 'lelijkheid en horizonvervuiling', 'geluidsoverlast', 'milieueffecten' en 'plaatsing'.

Op de vraag wat het eerste is wat in ze opkomt, geeft 96% een antwoord, terwijl 4% 'Niets/weet niet' antwoordt. De antwoorden zijn redelijk uiteenlopend. Thema's waar de antwoorden vaak betrekking op hebben zijn:

- ▶ **Energieproductie:** Windturbines worden over het algemeen gezien als een bron van duurzame energie die bijdraagt aan groene stroom.
- ▶ **Visuele impact op het landschap:** Velen beschouwen windturbines als visuele vervuiling die het landschap ontsieren en horizonvervuiling veroorzaken.
- ▶ **Geluidsoverlast:** Bezorgdheid over geluidsoverlast, vooral bij turbines die dicht bij bewoonde gebieden staan.
- ▶ **Milieueffecten:** Er is discussie over de milieueffecten van windturbines, zoals de impact op vogels en het potentieel voor erosie van rotorbladen.
- ▶ **Plaatsing:** De juiste locatie van windturbines wordt benadrukt, waarbij wordt voorgesteld om ze vooral op zee te plaatsen of op afstand van bewoonde gebieden.
- ▶ **Technologische ontwikkeling:** Er zijn vragen over de duurzaamheid en recyclebaarheid van windturbines na gebruik, evenals de geluids- en gezondheidseffecten.
- ▶ **Economische en politieke aspecten:** Subsidies, kosten, levensduur en het al dan niet passen binnen de energietransitie en duurzaamheidsdoelen worden besproken.
- ▶ **Impact op vogels en andere dieren:** Veel zorgen over de impact van windturbines op vogels en andere dieren.
- ▶ **Noodzaak:** Er is zowel steun voor de noodzaak van windenergie als twijfel over de daadwerkelijke bijdrage ervan.
- ▶ **Ruimtelijke planning:** De noodzaak om windturbines goed in te passen in het landschap en rekening te houden met lokale gemeenschappen wordt benadrukt.
- ▶ **Technische vragen:** Er zijn vragen over geluids- en gezondheidseffecten, de levensduur van turbines en de mate waarin ze daadwerkelijk bijdragen aan groene energie.

In nevenstaand tekstvak is een bloemlezing weergegeven van de letterlijke antwoorden op de vraag. NB: de voorbeelden zijn letterlijk overgenomen en kunnen spel- en taalfouten bevatten.

■ Antwoord ■ Niets/ weet niet

96%

4%

- ▶ *'Dubbel gevoel, kan effect hebben maar ook zichtvervuilend'*
- ▶ *'Landschapsvervuiling, niet aan beginnen. T is van de zotte dat ik moet betalen voor het terugleveren van m'n stroom die onze zonnepanelen opwekken. Maar wel aan de slag met windenergie!'*
- ▶ *'Schade aan de natuur en bij locatie keuze door bestuurders te weinig aandacht voor de impact op de natuur.'*
- ▶ *'Goed plan. Het waait altijd. Mits goed geïntegreerd in het landschap'*
- ▶ *'groen en noodzakelijk. als we nu en in de toekomst willen leven en energie willen, moeten we hier blij mee zijn.'*
- ▶ *'Nabij-wonenden worden er zonder twijfel gek van; de slagschaduw, het traag-zwiepende maar continue geloei is onmenselijk voor diegenen die dat meemaken.'*
- ▶ *'Enorme subsidies, veel benodigde grondstoffen, landschapsvervuiling, windparken op zee'*
- ▶ *'Hoge palen die veel herrie maken en niet mooi zijn voor de omgeving. Ze kosten veel in de realisatie en leveren niets op als het niet waait.'*
- ▶ *'Duurzaam, maar ook erg zichtbaar. De 3 windturbines aan de A15 zijn vanuit mijn woning duidelijk zichtbaar. Daar kan ik mee leven, maar liever niet meer op die plek'*
- ▶ *'Windturbines wat een geweldige uitvinding, in Nederland altijd gratis wind, zonder energie kunnen we niet dus prima combinatie'*
- ▶ *'Enorme grote apparaten die het mooie landschap verpesten. Na verloop van tijd, als ze japot en op zijn, zijn ze niet recyclebaar en wordt alles ergens in de natuur gedumpt!'*
- ▶ *'Slecht voor het milieu!! Het kost een vermogen om te maken, het is enorm milieubelastend, vermoorden enorm veel vogels, geen gezicht en het materiaal is niet afbrekend'*
- ▶ *'Belangrijk bij windenergie is dat direct betrokkenen worden betrokken en ook meedelen in de opbrengsten'*
- ▶ *'goed afwegen waar je ze neerzet. Echter iedere gemeente moet zijn verantwoording nemen in een of andere mate van schone energie opwekken'*
- ▶ *'één van de redelijk milieuvriendelijke alternatieven voor het opwekken van energie.'*
- ▶ *'Herrie, irritante slagschaduw, dode vogels. Maar ook prima manier om stroom op te wekken.'*

“Om de kunnen voldoen aan het vooraf gestelde doel in onze regio om jaarlijks 562TJ aan elektriciteit met windturbines op te wekken, zijn naar verwachting 6 tot 10 grote, moderne windturbines nodig.

In 2024 stelt het kabinet (nieuwe) wettelijke normen vast op het gebied van geluid, slagschaduw (de schaduw van de molenwieken) en externe veiligheid. Naast deze wettelijke normen zijn er nog vele andere uitgangspunten te bedenken waaraan windturbines in de Alblasserwaard zouden moeten voldoen. Hieronder zijn enkele van deze mogelijke uitgangspunten op een rij gezet:

- *De opbrengsten van de windturbines gebruiken om natuur- en recreatiegebieden te creëren, in kwaliteit te verbeteren of goed in stand te houden.*
- *Windturbines slim bij elkaar plaatsen om te voorkomen dat het landschap versnipperd en rommelig wordt.*
- *Windturbines dichtbij grote bedrijven zetten die veel energie gebruiken.*
- *Maatregelen nemen om overlast te verminderen, zoals het 's nachts minder lawaai maken.*
- *Goedkope lokale stroom beschikbaar stellen via ontwikkelaars en leveranciers.*
- *Lokale werkgelegenheid bevorderen door in aanbestedingen te letten op lokale banen.*
- *Inwoners zo veel mogelijk laten delen in de opbrengst door een groter lokaal eigendom na te streven.*
- *Direct aanwonenden die veel last hebben van windturbines laten delen in de winst via de ontwikkelaar.*
- *Bij het plaatsen van windturbines rekening houden met beoogde gebiedsontwikkelingen zoals woningbouw en bedrijventerreinen.*
- *Bij het plaatsen van windturbines voldoende afstand houden van historische gebouwen en plekken.*
- *Windturbines dichtbij rijks-, provinciale of waterwegen”*

BELANGRIJKSTE UITGANGSPUNTEN BIJ GEBRUIK WINDTURBINES

Wat inwoners het belangrijkste uitgangspunt vinden, loopt sterk uiteen. Overlast verminderen, windturbines slim bij elkaar plaatsen en windturbines dichtbij grote bedrijven worden relatief gezien iets vaker genoemd.

Op de vraag welke uitgangspunten naast de wettelijke normen het belangrijkst zijn bij het opwekken van energie met windturbines wordt zeer uiteenlopend geantwoord.

Overlast verminderen (16%) wordt relatief gezien het vaakst genoemd als **belangrijkste uitgangspunt (top 1)**. Windturbines slim bij elkaar plaatsen (14%), windturbines dichtbij grote bedrijven (13%) en natuur- en recreatiegebieden creëren, verbeteren of in stand houden (12%) volgen daar vlak achter.

Wanneer we kijken naar de **persoonlijke top 3 van belangrijke uitgangspunten**, dan noemt men overlast verminderen met 36% wederom het vaakst, gevolgd door windturbines slim bij elkaar plaatsen (34%), windturbines dichtbij grote bedrijven (34%) en windturbines dichtbij rijks-, provinciale of waterwegen (31%).

Direct aanwonenden die veel last hebben van windturbines laten delen in de winst

Andere uitgangspunten die relatief vaak genoemd worden zijn:

- ▶ Op zee
- ▶ Nergens/ geen windturbines
- ▶ Ver weg van woongebied
- ▶ Langs (snel)wegen
- ▶ Alternatieven, zoals kernenergie en zonnepanelen

BELANGRIJKSTE UITGANGSPUNTEN BIJ GEBRUIK WINDTURBINES

Naar gemeente en naar leeftijdscategorieën

Wanneer we de **gemeentes vergelijken** op het belang van de uitgangspunten dan zien we de volgende (kleine) verschillen: Inwoners van Gorinchem noemen relatief vaak 'natuur- en recreatiegebieden creëren, verbeteren of in stand houden', 'overlast verminderen' en 'voldoende afstand houden van historische gebouwen en plekken', terwijl inwoners van Molenlanden vaker 'windturbines dichtbij grote bedrijven' en 'windturbines dichtbij rijks-, provinciale of waterwegen' noemen.

Wanneer we de **leeftijdscategorieën vergelijken** op het belang van de uitgangspunten dan zien we de volgende (kleine) verschillen: Jongvolwassenen noemen relatief vaak 'natuur- en recreatiegebieden creëren, verbeteren of in stand houden', 'overlast verminderen' en 'voldoende afstand houden van historische gebouwen en plekken' (dit uitgangspunt wordt ook vaker door middelbaren genoemd), terwijl ouderen vaker 'windturbines slim bij elkaar plaatsen', 'windturbines dichtbij grote bedrijven', 'inwoners zo veel mogelijk laten delen in de opbrengst' en 'windturbines dichtbij rijks-, provinciale of waterwegen' noemen.

	Alle respondenten (n=1.655)		Gorinchem (n=700)		Molenlanden (n=955)		Jongvolwassenen (n=332)		Middelbaren (n=886)		Ouderen (n=415)	
	Top 1	Top 3	Top 1	Top 3	Top 1	Top 3	Top 1	Top 3	Top 1	Top 3	Top 1	Top 3
Natuur- en recreatiegebieden creëren, verbeteren of in stand houden	12%	22%	15%	27%	10%	18%	16%	27%	11%	20%	9%	18%
Windturbines slim bij elkaar plaatsen	14%	34%	12%	34%	15%	34%	11%	33%	14%	34%	17%	36%
Windturbines dichtbij grote bedrijven	13%	34%	11%	29%	15%	37%	9%	32%	14%	33%	19%	39%
Overlast verminderen	16%	36%	19%	41%	13%	31%	17%	41%	17%	34%	13%	31%
Goedkope lokale stroom	6%	19%	7%	20%	5%	19%	6%	21%	6%	20%	4%	17%
Lokale werkgelegenheid bevorderen	0%	3%	0%	3%	0%	3%	0%	4%	0%	3%	0%	3%
Inwoners zo veel mogelijk laten delen in de opbrengst	5%	21%	5%	22%	4%	21%	5%	18%	4%	22%	5%	26%
Direct aanwonenden die veel last hebben laten delen in de winst	3%	14%	4%	14%	2%	14%	4%	13%	3%	16%	2%	12%
Rekening houden met beoogde gebiedsontwikkelingen	3%	16%	3%	16%	3%	15%	3%	16%	3%	16%	2%	15%
Voldoende afstand houden van historische gebouwen en plekken	6%	21%	7%	24%	5%	19%	7%	24%	6%	22%	5%	17%
Windturbines dichtbij rijks-, provinciale of waterwegen	8%	31%	5%	27%	11%	35%	7%	26%	8%	31%	11%	41%
Iets anders	12%	19%	11%	19%	14%	19%	11%	16%	14%	22%	12%	18%

WENSEN MET BETREKKING TOT SPREIDING

Hoewel er enige verdeeldheid is, geeft de grootste groep de voorkeur aan het plaatsen van alle windturbines op één locatie.

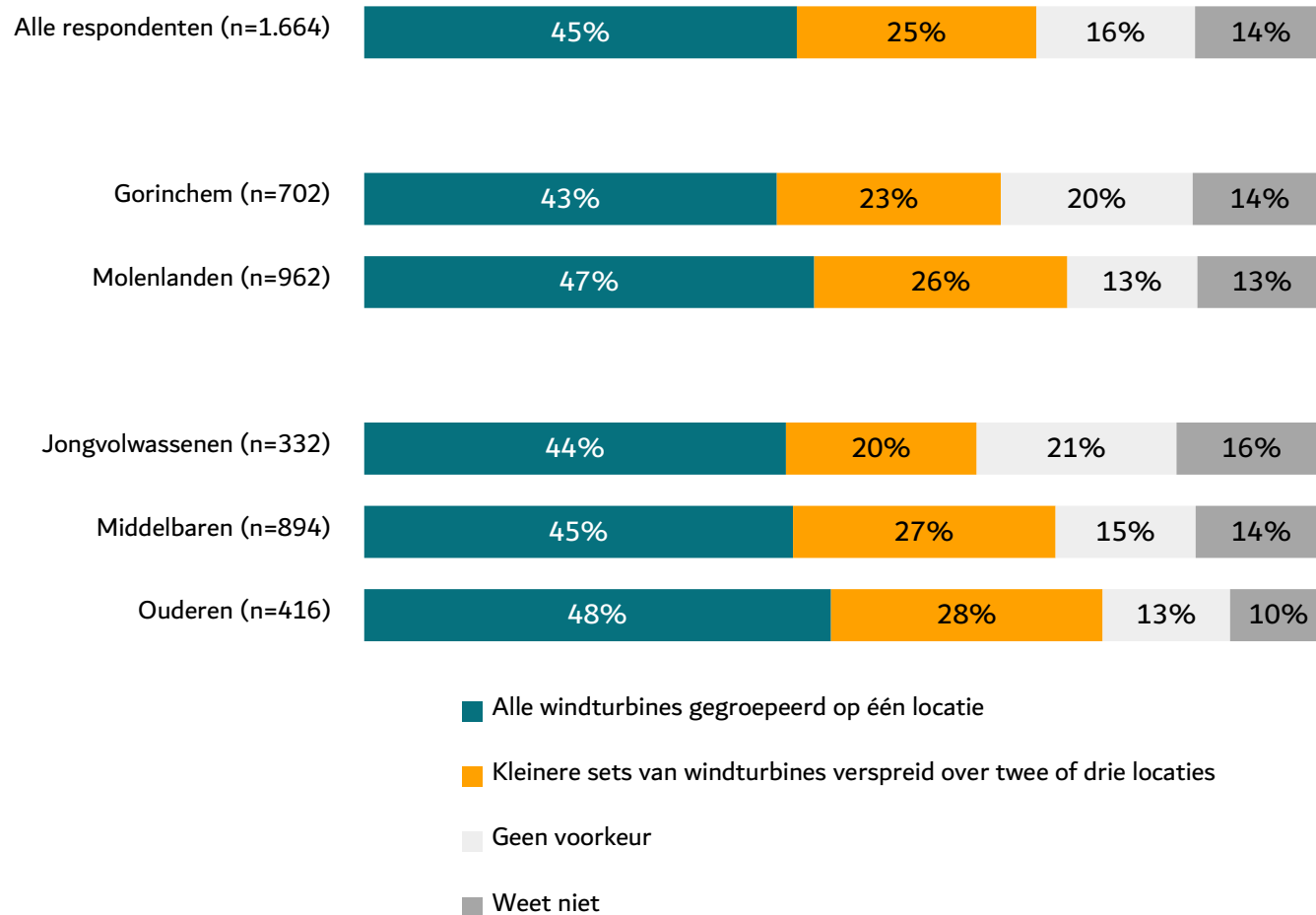
Van de inwoners van de Alblasserwaard geeft iets minder dan de helft aan het liefst alle windturbines gegroepeerd op één locatie te zien. Een kwart geeft de voorkeur aan spreiding over twee of drie locaties en de rest heeft geen voorkeur of weet het niet.

GEMEENTES

Er zijn geen noemenswaardige verschillen gevonden tussen inwoners van Gorinchem en Molenlanden.

LEEFTIJDGROEPEN

Er zijn geen noemenswaardige verschillen gevonden tussen de verschillende leeftijdscategorieën, anders dan het feit dat jongvolwassenen iets minder vaak aangeven voorstander te zijn van kleinere sets van windturbines verspreid over twee of drie locaties.

BESTE TYPE LOCATIE

Vooral bedrijventerreinen en, in iets mindere mate, langs infrastructuur zoals wegen, dijken en rivieren worden vaak genoemd als goede typen locaties om windturbines te plaatsen.

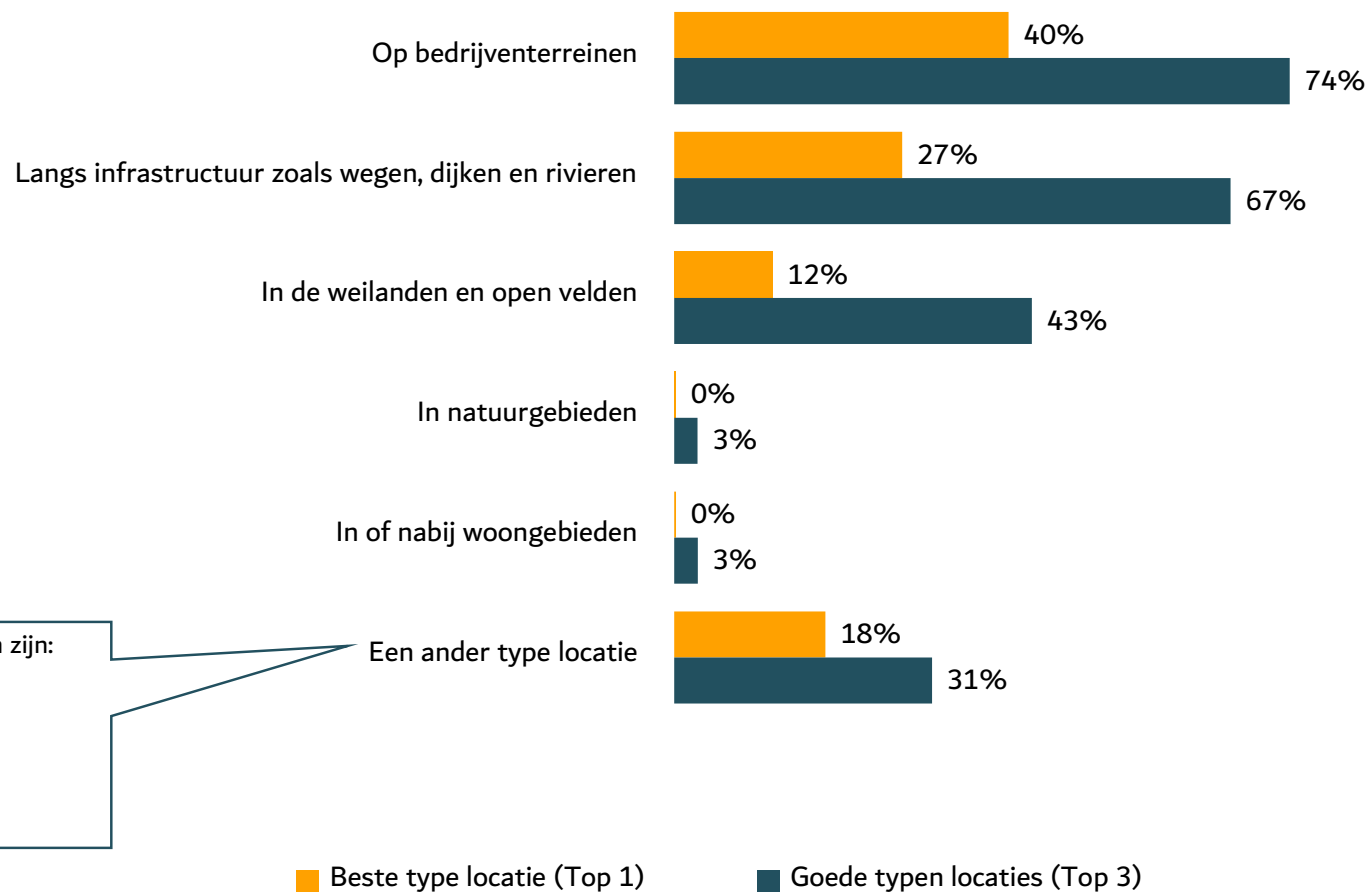
Bedrijventerreinen (40%) wordt het vaakst genoemd als **beste type locatie (top 1)** voor het plaatsen van windturbines.

Langs infrastructuur zoals wegen, dijken en rivieren wordt met 27% ook relatief vaak genoemd.

Wanneer we kijken naar de **persoonlijke top 3 van beste typen locaties**, dan noemt men wederom bedrijventerreinen het vaakst: 74% heeft dit in zijn of haar top 3 staan. Langs infrastructuur zoals wegen, dijken en rivieren wordt door 67% genoemd en 43% noemt weilanden en open velden. Natuur- en woongebieden worden bijna nooit genoemd en 31% noemt een ander type locatie (zie tekstvak hieronder voor details).

Andere 'typen locaties' die relatief vaak genoemd worden zijn:

- ▶ Op zee
- ▶ Nergens/ geen windturbines
- ▶ Langs (snel)wegen
- ▶ Ver weg van woongebied
- ▶ In de achtertuin van verschillende politici

BESTE TYPE LOCATIE

Naar gemeente en naar leeftijdscategorieën

Wanneer we de **gemeentes vergelijken** op de beste typen locaties dan zien we de volgende (kleine) verschillen: Inwoners van Gorinchem noemen relatief vaak 'In de weilanden en open velden', terwijl inwoners van Molenlanden vaker 'Op bedrijventerreinen' noemen.

Wanneer we de **leeftijdscategorieën vergelijken** op de beste typen locaties dan zien we de volgende (kleine) verschillen: Jongvolwassenen en ouderen noemen relatief vaak 'Langs infrastructuur zoals wegen, dijken en rivieren'. Jongvolwassenen noemen daarnaast ook relatief vaak 'Op bedrijventerreinen'.

	Alle respondenten (n=1.653)		Gorinchem (n=697)		Molenlanden (n=956)		Jongvolwassenen (n=332)		Middelbaren (n=884)		Ouderen (n=415)	
	Top 1	Top 3	Top 1	Top 3	Top 1	Top 3	Top 1	Top 3	Top 1	Top 3	Top 1	Top 3
In de weilanden en open velden	12%	43%	16%	55%	8%	33%	11%	44%	13%	43%	12%	43%
Langs infrastructuur zoals wegen, dijken en rivieren	27%	67%	28%	68%	27%	66%	29%	71%	24%	63%	30%	70%
Op bedrijventerreinen	40%	74%	35%	71%	45%	77%	43%	79%	39%	71%	39%	74%
In natuurgebieden	0%	3%	0%	2%	0%	4%	0%	2%	0%	3%	0%	3%
In of nabij woongebieden	0%	3%	0%	2%	0%	4%	0%	4%	0%	2%	0%	3%
Een ander type locatie	18%	31%	18%	29%	19%	33%	16%	30%	22%	34%	15%	26%

Betrokkenheid

“De plaatsing van windturbines heeft een grote invloed op de leefomgeving. Om die reden vinden wij het belangrijk om uw stem te horen. Graag willen we daarom weten of en op welke wijze u in het vervolgtraject betrokken wilt worden.”

GEWENSTE WIJZE VAN INFORMEREN

Vooral de digitale nieuwsbrief en de gemeentepagina in de huis-aan-huis bladen worden vaak genoemd als gewenste informatiebronnen voor de plannen voor en voortgang van windenergie.

De gemeentepagina in de huis-aan-huis bladen (54%) en de/een digitale nieuwsbrief van de gemeente (53%) worden het vaakst genoemd als gewenste informatiebronnen voor de plannen voor en voortgang van windenergie. Sociale media worden met 29% ook relatief vaak genoemd.

Thema-avonden of informatiebijeenkomsten worden door 20% van de inwoners genoemd, de gemeentewebsite door 18% en online bijeenkomsten door 9%.

Slechts een kleine minderheid (6%) heeft geen behoefte aan informatie over de plannen voor en voortgang van windenergie.

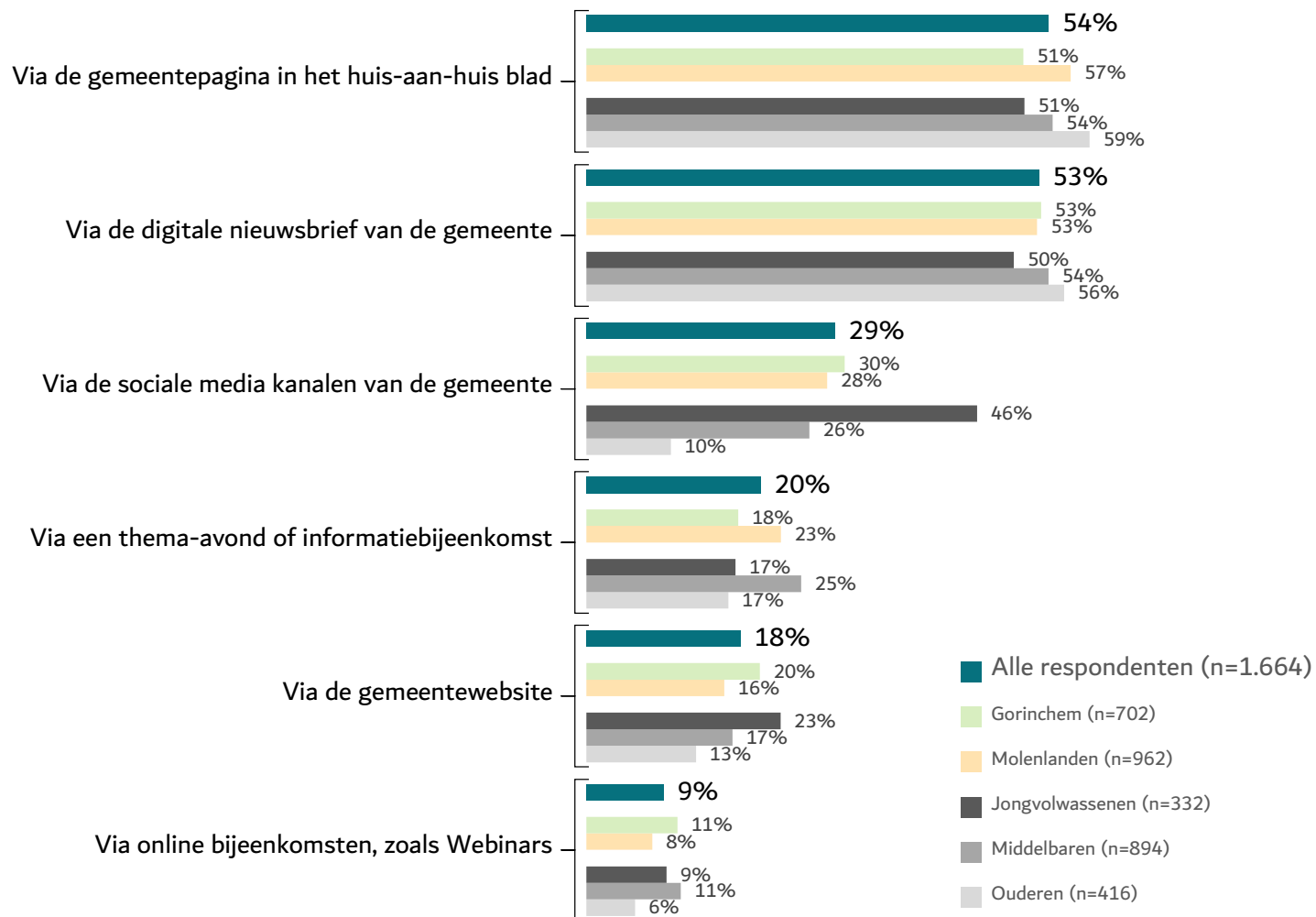
GEMEENTES

Er zijn geen grote verschillen gevonden tussen inwoners van Gorinchem en Molenlanden.

In Molenlanden is de gemeentepagina in een huis-aan-huis blad nipt het populairst (57%) en in Gorinchem de/een digitale nieuwsbrief (53%).

LEEFTIJDSGROEPEN

Wanneer we naar leeftijd kijken, valt vooral op dat naarmate men jonger is, men veel vaker geïnformeerd wenst te worden via de sociale media kanalen van de gemeente. Ook de gemeentewebsite wordt vaker genoemd, naarmate men jonger is, maar daar zijn de verschillen minder groot. De overige gevonden verschillen zijn minder relevant, al valt wel op dat middelbaren vaker aangeven thema-avonden of informatiebijeenkomsten te willen bezoeken.

GEWENSTE BETROKKENHEID BIJ PLANVORMING EN FINANCIËLE PARTICIPATIE

Ongeveer drie op de tien inwoners wil op enige wijze actief betrokken worden bij de planvorming en/of financiële participatie.

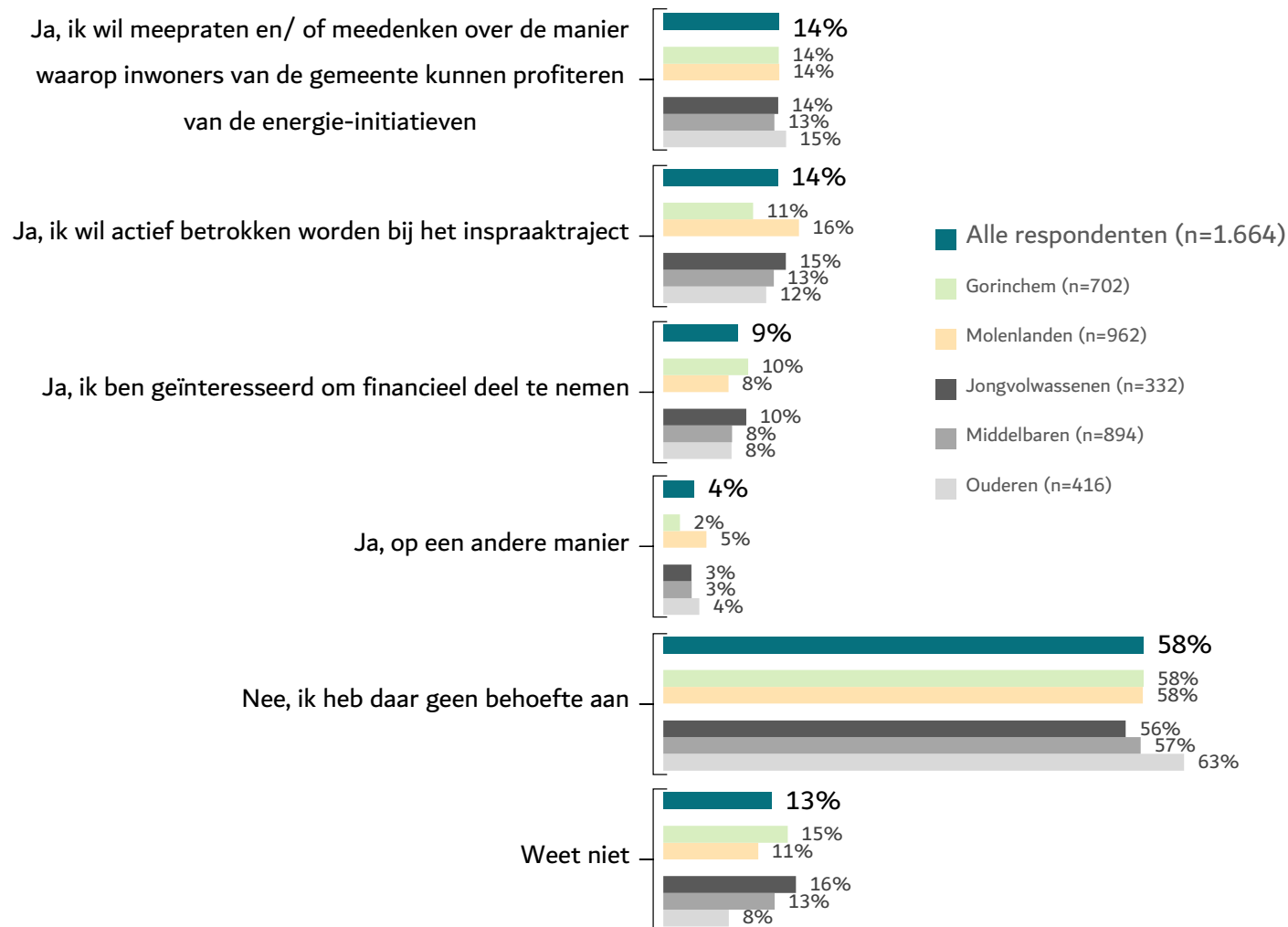
58% van de inwoners heeft er geen behoefte aan om actief betrokken te worden bij de planvorming en/of financiële participatie wanneer er windturbines in de Alblasserwaard geplaatst worden. 13% weet het niet. De rest (29%) wil wél actief betrokken worden: 14% (van alle inwoners) wil meepraten/ meedenken over de manier waarop bewoners kunnen profiteren van de energie-initiatieven, 14% wil actief betrokken worden bij het inspraaktraject en 9% is geïnteresseerd om financieel deel te nemen.

GEMEENTES

Er zijn geen grote verschillen gevonden tussen inwoners van Gorinchem en Molenlanden. Inwoners van Gorinchem (10%) geven desondanks iets vaker aan financieel deel te willen nemen (Molenlanden: 8%) en inwoners van Molenlanden (16%) geven juist iets vaker aan actief betrokken te willen worden bij het inspraaktraject (Gorinchem: 16%).

LEEFTIJDGROEPEN

Er zijn geen grote verschillen gevonden tussen de verschillende leeftijdscategorieën. Ouderen geven iets vaker aan geen behoefte te hebben aan betrokkenheid en geven juist iets minder vaak aan het niet te weten.

WILT U NOG IETS KWIJT?

Op de vraag of men nog iets kwijt wil over de windverkenning dat nog niet aan bod is gekomen, antwoordt 34% bevestigend. De gegeven antwoorden zijn redelijk uiteenlopend. De antwoorden zijn grotendeels als volgt onder te verdelen:

- ▶ Aanmoedigen van alternatieve energiebronnen zoals zonne-energie, kernenergie en waterenergie.
- ▶ Zorgen over de impact op het landschap en het woongenot.
- ▶ Zorgen voor veiligheid, goede planning en minimaliseren van overlast.
- ▶ Bezorgdheid over geluidsoverlast en slagschaduw.
- ▶ Scepticisme over de betrouwbaarheid van windenergie als gevolg van wispelturige wind.
- ▶ Benutten van daken van bedrijven voor zonnepanelen.
- ▶ Zorgen over de impact op vogelmigratie en navigatie.
- ▶ Bezorgdheid over de duurzaamheid en milieueffecten van het afval van windturbines.
- ▶ Pleiten voor lokale opwekking, zoals kleine windturbines bij bedrijven en boerderijen.
- ▶ Zorgen voor participatie van burgers en respecteren van hun meningen.
- ▶ Het gevoel dat de keuze voor wind al gemaakt is.

In nevenstaand tekstvak is een bloemlezing weergegeven van de letterlijke antwoorden op de vraag. NB: de voorbeelden zijn letterlijk overgenomen en kunnen spel- en taalfouten bevatten.

■ Wil nog iets kwijt

■ Wil niets meer kwijt

34%

66%

- ▶ *'Combineer de overschakeling naar groene stroom met een campagne om bewust om te gaan met het stroomverbruik'*
- ▶ *'Windturbines zijn niet nodig. Aanpassing van het bod is noodzakelijk. Zet in op kernenergie en innovatie. Turbines (versnipperd) zijn echt de korte-termijn-oplossing.'*
- ▶ *'Probeer windmolens te vermijden en hopelijk dat in Zuid Holland eens echt gedacht wordt aan kernenergie'*
- ▶ *'Is er goed nagedacht over de lange termijn effecten die we nu in veelvoud op andere plekken in de wereld zien?'*
- ▶ *'Heel goed afwegen zeker qua overlast en uitzicht en natuur bewaking.'*
- ▶ *'Er wordt te gemakkelijk vanuitgegaan dat deze windturbines in de Alblasserwaard er moeten komen.'*
- ▶ *'De zonne energie die we opwekken op onze daken, is een succes. Dit leveren we ook aan het net. Dit vind ik een prachtig sociaal systeem. Kunnen we het geld van nieuwe windmolens niet beter investeren in het vergroten van de capaciteit van het net. Want straks staan de windmolens er maar moeten de inwoners nog vaker of meer betalen voor jet leveren aan het net.'*
- ▶ *'De urgentie om snel actie te ondernemen ontbreekt bij de gemeenteraad. Alle maatregelen om klimaatverandering tegen te gaan hadden allang genomen moeten worden.'*
- ▶ *'De burger krijgt hier geen enkele kans om een alternatief geluid te laten horen en om windenergie volledig te laten voor wat het is en de mogelijkheden met kernenergie te onderzoeken'*
- ▶ *'Beter zonnepanelen parkeerterreinen dan windturbines'*
- ▶ *'Beperk plaatsing van windturbines tot het hoogst noodzakelijke en buit eerst de mogelijkheden van zonne-energie uit. Maar geen weilanden vol leggen met zonnepanelen. Er zijn nog (grote) dakoppervlakten genoeg.'*
- ▶ *'Als productie van- en na afloop vd levensduur alle ins en outs worden meegenomen moet iedereen erkennen dat windmolens milieutechnisch gezien niet de oplossing zijn in de energietransitie.'*
- ▶ *'Gorinchem is al overvol, we moeten niet alles willen proppen in ons kleine stadje. het wordt chaos.'*
- ▶ *'Ik vind het belangrijk dat er geen overlast ontstaat voor omwonende'*

Bijlagen

RESPONSVERANTWOORDING

METHODIEK

- ▶ Het onderzoek is online uitgevoerd.
- ▶ Op 17 augustus 2023 is een email gestuurd aan alle panelleden van TipGorinchem en TipMolenlanden met een link naar de online vragenlijst.
- ▶ Op 25 augustus 2023 zijn herinneringen aan niet responderende panelleden gestuurd.
- ▶ Aan het I&O Digipanel in Gorinchem is een link naar de vragenlijst beschikbaar gesteld. Deze is op 21 augustus 2023 verspreid onder de panelleden van datzelfde panel.
- ▶ Op 29 augustus 2023 zijn herinneringen aan niet responderende panelleden van het Digipanel gestuurd
- ▶ Er zijn verschillende openbare links beschikbaar gesteld. Deze zijn vervolgens door de gemeentes gedeeld via (sociale) media, websites, etc.
- ▶ Alle respondenten hebben de vragenlijst anoniem ingevuld.

OVER DEZE RAPPORTAGE

In dit rapport zijn de resultaten visueel weergegeven, waarbij tekstueel duiding wordt gegeven.

De resultaten zijn tevens uitgesplitst naar de variabelen gemeente en leeftijd:

Gemeente:

- ▶ Inwoners van Gorinchem
- ▶ Inwoners van Molenlanden

Leeftijdscategorieën:

- ▶ Jongvolwassenen (16 t/m 39 jaar oud)
- ▶ Middelbaren (40 t/m 64 jaar oud)
- ▶ Ouderen (65 jaar of ouder)

Ten behoeve van de leesbaarheid worden, tenzij anders vermeld, enkel significante en relevante verschillen benoemd.

RESPONS

In totaal hebben n=1.664 respondenten aan het onderzoek deelgenomen. De maximale foutmarge bij deze steekproefgrootte bedraagt $\pm 2,4\%$ (bij een betrouwbaarheidsniveau van 95%)*.

Om de resultaten van het onderzoek representatief te maken voor alle inwoners van de Alblasserwaard (16+), zijn deze herwogen naar de populatieverhoudingen voor wat betreft de variabelen gemeente, geslacht en leeftijd. In onderstaande tabellen zijn de details van de respons- en populatieverhoudingen weergegeven.

Gemeente	Populatie (%)	Respons (%)	Respons (n)
Gorinchem	46,5	42,2	702
Molenlanden	53,5	57,8	962

Geslacht	Populatie (%)	Respons (%)	Respons (n)
Man	49,7	63,2	1.052
Vrouw	50,3	35,2	586
Onbekend		1,6	26

Leeftijd	Populatie (%)	Respons (%)	Respons (n)
39 jaar of jonger	36,0	20,0	332
40-64 jaar	40,7	53,7	894
65 jaar of ouder	23,3	25,0	416
Onbekend		1,3	22

RESPONSVERANTWOORDING - VERVOLG

RESPONS - VERVOLG

In nevenstaande tabellen zijn de verdelingen naar woonkern (Molenlanden) en wijk (Gorinchem) weergegeven, zoals deze zijn teruggekoppeld door de deelnemers aan het onderzoek.

NIET-INWONERS ALBLASSERWAARD

Hoewel het onderzoek zich primair richt op inwoners van de Alblasserwaard hebben uiteindelijk n=162 respondenten niet woonachtig in de Alblasserwaard deelgenomen aan het onderzoek. Om de resultaten representatief te houden voor de Alblasserwaard, zijn deze respondenten niet meegenomen in de hoofdanalyses. Om deze respondenten toch een podium te kunnen bieden, is in de bijlage (slide 23) van dit rapport een samenvatting opgenomen van de resultaten van deze respondenten.

De samenstelling van de groep respondenten van buiten de Alblasserwaard is als volgt:

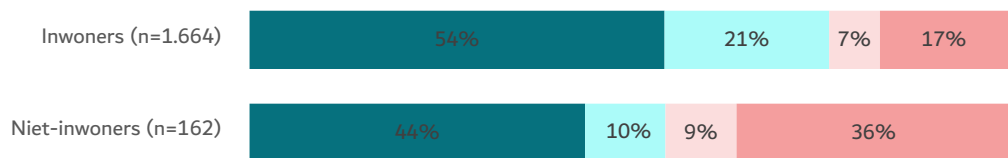
- ▶ **Geslacht:** n=108 mannen, n=50 vrouwen, n=4 onbekend
- ▶ **Leeftijd:** n=31 jongvolwassenen, n=98 middelbaren, n=27 ouderen, n=6 onbekend
- ▶ **Gemeente:**
 - ▶ Alblasserdam: n=12
 - ▶ Alتنا: n=25
 - ▶ Culemborg: n=1
 - ▶ Delft: n=2
 - ▶ Dordrecht: n=4
 - ▶ Eindhoven: n=1
 - ▶ Geertruidenberg: n=1
 - ▶ Goeree-Overflakkee: n=1
 - ▶ Gouda: n=1
 - ▶ Hardinxveld-Giessendam: n=19
 - ▶ Hendrik-Ido-Ambacht: n=5
 - ▶ Krimpenerwaard: n=5
 - ▶ Maasdriel: n=1
 - ▶ Meerijstad: n=1
 - ▶ Oss: n=1
 - ▶ Papendrecht: n=14
 - ▶ Ridderkerk: n=2
 - ▶ Rotterdam: n=1
 - ▶ Sliedrecht: n=13
 - ▶ Smallerland: n=1
 - ▶ Vijfheerenlanden: n=16
 - ▶ West-Betuwe: n=9
 - ▶ Zaltbommel: n=3
 - ▶ Zoeterwoude: n=1
 - ▶ Zuidplas: n=1
 - ▶ Zwijndrecht: n=6
 - ▶ Onbekend: n=15

Gorinchem (wijk)	Respons (%)	Respons (n)	Molenlanden (woonkern)	Respons (%)	Respons (n)
Binnenstad	19,7	138	Arkel	5,7	55
Wijdschild	6,6	46	Bleskensgraaf	6,7	64
Lingewijk	7,7	54	Brandwijk	3,6	35
Haarwijk	13,1	92	Giessenburg	10,4	100
Gildenwijk	6,8	48	Giessen-Oudekerk	2,0	19
Laag Dalem	20,7	145	Goudriaan	3,1	30
Hoog Dalem	10,6	74	Groot-Ammers	9,3	89
Dalem	3,3	23	Hoogblokland	4,3	41
Stalkaarsen	5,8	41	Hoornaar	5,2	50
Buitengebied	3,3	23	Kinderdijk	0,9	9
Anders	2,4	17	Langerak	3,5	34
			Molenaarsgraaf	3,5	34
			Nieuw-Lekkerland	13,2	127
			Nieuwpoort	4,6	44
			Noordeloos	4,7	45
			Ottoland	3,0	29
			Oud-Alblas	5,5	53
			Schelluinen	3,4	33
			Streefkerk	5,1	49
			Wijngaarden	1,7	16
			Anders	0,6	6

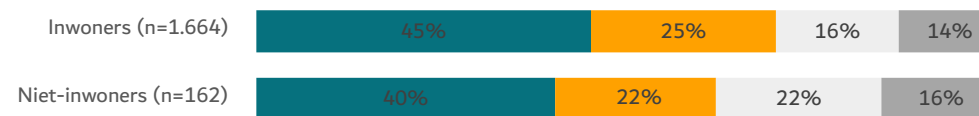
NIET-INWONERS ALBLASSERWAARD

4. Welk van onderstaande stellingen beschrijft uw standpunt met betrekking tot deze overstap naar duurzame energieopwekking het beste?

- Ik vind het belangrijk dat we deze overstap maken
- Ik vind het prima dat we deze overstap maken, maar ik houd me er verder niet zo mee bezig
- Van mij hoeft de overstap niet zo nodig, maar ik maak me er ook niet zo druk over
- Ik ben tegenstander van deze overstap
- Ik heb hier geen mening over

7. Aan welk van onderstaand genoemde opties geeft u de voorkeur voor wat betreft de spreiding van deze 6 tot 10 windturbines in de Alblasserwaard?

- Alle windturbines gegroepeerd op één locatie
- Kleinere sets van windturbines verspreid over twee of drie locaties
- Geen voorkeur
- Weet niet

6. Wat zijn, naast de wettelijke normen, volgens u de belangrijkste uitgangspunten bij het opwekken van energie met windturbines? Maak uw persoonlijke top 3.	Inwoners (n=1.655)		Niet-inwoners (n=162)	
	Top 1	Top 3	Top 1	Top 3
Natuur- en recreatiegebieden creëren, verbeteren of in stand houden	12%	22%	8%	19%
Windturbines slim bij elkaar plaatsen	14%	34%	8%	22%
Windturbines dichtbij grote bedrijven	13%	34%	11%	29%
Overlast verminderen	16%	36%	16%	30%
Goedkope lokale stroom	6%	19%	4%	13%
Lokale werkgelegenheid bevorderen	0%	3%	0%	1%
Inwoners zo veel mogelijk laten delen in de opbrengst	5%	21%	4%	13%
Direct aanwonenden die veel last hebben laten delen in de winst	3%	14%	6%	15%
Rekening houden met beoogde gebiedsontwikkelingen	3%	16%	2%	11%
Voldoende afstand houden van historische gebouwen en plekken	6%	21%	8%	24%
Windturbines dichtbij rijks-, provinciale of waterwegen	8%	31%	7%	22%
Iets anders	12%	19%	25%	39%

Het meest genoemde andere uitgangspunt is: nergens/ geen windturbines. Daarnaast worden relatief vaak op zee, ver weg van woongebied en alternatieven, zoals kernenergie en zonnepanelen genoemd.

8. Wat zijn volgens u de beste typen locaties om deze windturbines neer te zetten? Maak uw persoonlijke top 3.	Inwoners (n=1.653)		Niet-inwoners (n=161)	
	Top 1	Top 3	Top 1	Top 3
In de weilanden en open velden	12%	43%	16%	55%
Langs infrastructuur zoals wegen, dijken en rivieren	27%	67%	28%	68%
Op bedrijventerreinen	40%	74%	35%	71%
In natuurgebieden	0%	3%	0%	2%
In of nabij woongebieden	0%	3%	0%	2%
Een ander type locatie	18%	31%	18%	29%

INVIOR

Invior biedt onafhankelijk advies en projectbegeleiding rondom (participatie)beleid. We begeleiden opdrachtgevers in drie fasen van het participatieproces.

Inzicht – Door onderzoek te doen, verzamelen we betrouwbare informatie.

Visie – De opgehaalde inzichten vertalen we naar een gedragen beleidsmatig advies, maar het liefst daarbij ook een participatiebeleid om nu, en in de toekomst, belanghebbenden betrokken te houden.

Organisatie – Vervolgens helpen we met het implementeren van dit beleidsadvies.

Onze **professionele en flexibele** medewerkers geloven in gemeenschap; een zo breed mogelijke groep moet kunnen meedenken en meepraten over lokale maatschappelijke vraagstukken. Door een **transparant** inzicht in hetgeen leeft en speelt onder burgers/ bestuurders/ politici, levert dit beter beleid en meer draagvlak op.

Invior
Herstraat 20
5961 GJ Horst

www.invior.nl
advies@invior.nl

Invior is lid van [Data & Insights Network](#).

PROJECTLEIDERS

